

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 37:005:81.243

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.12580639>

Роль викладача та психолого-педагогічні аспекти його діяльності в ході впровадження методичної системи навчання медико-біологічних дисциплін майбутніх учителів фізичної культури з використанням дистанційних технологій

Лівак Петро Євгенович

кандидат юридичних наук, доцент кафедри фізичної терапії, ерготерапії та фізичного виховання, Український гуманітарний інститут, м. Буча, Україна,
livak777@meta.ua, <https://orcid.org/0000-0002-0136-2607>

Прийнято: 22.05.2024 | Опубліковано: 28.05.2024

***Анотація.** Сучасні зміни в освітньому середовищі, поява нових тенденцій в освітній науці, використання нових технологічних інструментів та освітніх платформ, зокрема для дистанційного навчання, як-от Moodle і Zoom, дозволило покращити доступність навчання та адаптивність освітнього процесу до індивідуальних потреб здобувачів освіти. Також це змінило вимоги до компетентності педагога та його професійних умінь, вимоги щодо підвищення ступеня відповідальності та рівня його педагогічної майстерності, зокрема на етапі фахової підготовки в системі вищої професійної освіти. На шляху до модернізації вищої професійної освіти на тепер визначається пріоритетна тенденція – гуманізація фахової освіти, що вимагає від майбутніх учителів усебічної підготовки, формування здатності до цілісного бачення проблем*

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ: НАУКОВІ ЗАПИСКИ

функціонування та розвитку організму людини, включаючи і медико-біологічні аспекти. Компетентність педагогів у сфері фізичної культури та спорту є інтеграцією інтелектуальних, моральних, тілесно-фізичних характеристик (здатностей) педагога, тобто він, крім спеціальних знань та фізичної підготовки, повинен мати ціннісну мотивацію і духовність. Інтегративний підхід до викладання фахових дисциплін дозволяє найбільш повно засвоїти зміст навчання, що відповідає кваліфікаційним вимогам до вчителя фізичної культури, сприяє більш ефективному процесу підготовки фахівців у галузі фізичного виховання та спорту і підвищенню професійного рівня знань здобувачів вищої освіти та випускників. Міжпредметна взаємодія психологічних, медичних та педагогічних дисциплін у системі викладання змістовних знань, що сприяють осмисленню сутності функціональності та динамічності людського організму, дозволяє здобувачам вищої освіти найбільш повно опанувати зміст навчання. Підвищення рівня фахової підготовки здобувачів вищої освіти здійснюватиметься за умови сучасних підходів до освітнього процесу, які дозволяють оптимізувати навчальну діяльність з урахуванням завдань підготовки майбутнього вчителя, розвитку методичної системи в умовах інформатизації суспільства, що відображає сформованість міждисциплінарної інтеграції знань медико-біологічного циклу та професійної підготовки спеціалістів. Відповідно, змінюється і роль сучасного педагога, яка розвивається на основі сучасних технологій та прогресивних інновацій в освітньому середовищі, спрямованих на формування у викладача здатності до ефективної комунікації, креативності й прагнення до самопізнання, самоорганізації та самоосвіти.

Ключові слова: роль викладача, психолого-педагогічні аспекти, професійна діяльність, фахова підготовка в системі вищої професійної освіти, дистанційні технології, методична система навчання, медико-біологічні дисципліни.

The Role of the Teacher and Psychological-Pedagogical Aspects of Their Activities in the Implementation of the Methodological System for Teaching Medical-Biological Disciplines to Future Physical Education Teachers Using Distance Technologies

Petro Livak

Candidate of Legal Sciences (Ph.D.), Associate Professor, Department of Physical Therapy, Occupational Therapy and Physical Education, Ukrainian Institute of Arts and Sciences, Bucha, Ukraine, livak777@meta.ua, <https://orcid.org/0000-0002-0136-2607>

Abstract. *Modern changes in the educational environment, emergence of new trends in education, use of new technological tools and educational platforms have changed the requirements for a teacher competence, his professional skills, increasing the degree of independence and responsibility of a teacher, level of pedagogical creativity, in particular at the stage of professional training. On the way to the modernization of higher professional education, a priority trend is currently being determined. It is the humanization of professional education, which demands of future teachers to have more comprehensive training, ability to have a holistic vision of human body functioning and development, including medical and biological aspects. An integrative systematic approach to teaching medical and biological subjects allows for the most complete assimilation of knowledge, which meets the qualification requirements for a physical training teacher, contributes to a more effective human resource development*

in the sphere of fitness and sports and increases the professional level of students and graduates. The interdisciplinary interaction of psychological, medical and pedagogical disciplines in providing substantive knowledge, which contributes to the understanding of the essence of functionality and dynamism of a human body, allows students to definitively master the content of training, which meets the qualification requirements for a physical training teacher. Increasing the level of professional training will be carried out by providing the learning process with modern approaches that will optimize the educational activity taking into account its originality, developing the methodical system of society informatization, which reflects the integration of medical and biological professional training of future specialists. Accordingly, the role of a modern teacher is also changing, based on the modern pedagogical technologies and progressive innovations in the educational environment, providing an ability to effective communication, creativity and the desire for self-knowledge, self-organization and self-education.

Keywords: *the role of a teacher, pedagogical and psychological aspects, professional activity, professional training in the system of higher professional education, innovative technologies, methodical system of education, medical and biological disciplines.*

Постановка проблеми. Глобальні процеси, які відбуваються в освіті, наразі висувають підвищені вимоги до якості освіти, які включають: інтеграцію навчання та виховання, орієнтацію на особистісний розвиток та самоосвіту, нові технології – розвитку творчої особистості, здоров'язберезувальні інформаційні та комунікаційні, нові форми освоєння знань освітніх послуг, розвиток концепції безперервної освіти та, відповідно, вдосконалення педагогічної особистості. З урахуванням потреб, які висуває суспільство до фахівців освітньої діяльності,

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ: НАУКОВІ ЗАПИСКИ

структурується образ сучасної педагогічної особистості. Тому зміст професійних якостей та базових властивостей особистості акумульовано в образі особистості вчителя, що важливо під час формування ефективного освітнього середовища та досягнення освітніх цілей. Отже, зі швидкою зміною життя особистість майбутнього фахівця педагогічного профілю має коригуватися та адаптуватися до сучасних умов суспільства.

Необхідність підвищення якості навчання, створення нових засобів виховного впливу, забезпечення сучасними технологіями та ефективного їх застосування в освітньому процесі призвели до появи нових інформаційно-освітніх технологій. У просторі освіти, що постійно змінюється, традиційні аудиторії поступаються місцем цифровому середовищу навчання, і в основі цієї трансформації лежать новітні системи управління навчанням, які активно використовуються в освітній діяльності. Одним із провідних інструментів сучасного освітнього середовища виступає дистанційна освіта. Відповідно, в ході здобуття освіти одним із головних завдань є формування в майбутніх фахівців розуміння необхідності постійного підвищення професійного рівня, що потребує вміння працювати з неймовірно великим потоком нової інформації з різних тем.

Окремим питанням слід розглянути наукову спрямованість у роботі фахівців у сфері фізичного виховання, адже формування професійних компетентностей відкриває безмежні можливості вдосконалення методичного забезпечення освітнього процесу в цій сфері, що передбачає науковий пошук та обґрунтування на стику різних напрямів наук. Розвиток педагогіки сьогодні характеризується також взаємопроникненням фахових дисциплін і процесами логічного поєднання наукових напрямів. При цьому кожен навчальний предмет, будучи відкритою системою, має бути структурно та логічно пов'язаний зі

змістом інших дисциплін, формуючи новий образ вчителя, зокрема професіонала з фізичної культури та спорту.

У формуванні професійної компетентності майбутніх викладачів фізичної культури найбільшу роль відіграє освітній процес, і однією з форм професійного розвитку здобувачів вищої освіти є міждисциплінарний підхід на заняттях з медико-біологічних дисциплін, а інтеграція змісту навчального матеріалу з цих дисциплін зі змістом викладання фізичної культури виступає ключовим аспектом формування здоров'язберезувального мислення майбутнього вчителя фізичної культури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливість постановки проблеми з питань визначення модернізації професійної освіти на сучасному етапі реформування педагогічної науки досить ретельно досліджується вітчизняними науковцями. Вивчається це питання і в галузі фізкультурно-спортивної діяльності та фізичної культури, особливо велику увагу натепер приділено психолого-педагогічним аспектам фізичного виховання та спорту. Проаналізуємо наукові здобутки окремих авторів з декількох ракурсів.

Згідно з дослідженнями науковців, актуальним завданням освітнього процесу нині є формування особистості, яка вміє глибоко і креативно мислити, розвивати свої інтелектуальні, моральні та творчі здібності. Саме така освіта здатна вирішувати технологічні, економічні та соціальні проблеми, які зумовлені розвитком цивілізації [1; 2]. Розглянемо теми досліджень деяких сучасних вітчизняних учених із зазначеної проблематики.

Дослідник (и)	Основний підхід	Ключові результати
О. Кивлюк	Підготовка до глобального інформаційного простору	Важливість освіти, школи та вчителя в сучасних умовах
М. Нестерова	Інтеграція освітніх технологій	Збагачення професійної та методичної підготовки викладачів

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ: НАУКОВІ ЗАПИСКИ

А. Сакун	Формування креативної особистості	Розвиток інтелектуальних, моральних і творчих здібностей
І. Вікторенко Л. Горобець	Освіта – школа – вчитель	Формування особистості сучасного вчителя відповідно до потреб практики та можливих змін

Аналізуючи наукові здобутки сучасних авторів у галузі фізичного виховання та спорту, підсумуємо основні висновки різних науковців, напрями їхніх досліджень та значення для розглянутої проблеми [2; 3; 4; 8].

Дослідник	Досліджувана проблема	Основні висновки	Значення для модернізації освіти
В. Андрущенко	Професійна підготовка вчителів	Необхідність модернізації освіти	Впровадження нових освітніх технологій
Л. Горобець	Інформаційні технології в освіті	Підвищення якості навчання	Використання дистанційних технологій
О. Дубасенюк	Методичне забезпечення	Інтеграція різних наук	Підвищення ефективності освітнього процесу
С. Атаманюк	Вплив світових освітніх технологій на розвиток вітчизняної освіти	Збагачення професійної та методичної підготовки викладачів, наповнення їх освіти новим змістом, формами та методами навчання	Технологічна грамотність викладача фізичного виховання

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ: НАУКОВІ ЗАПИСКИ

К. Мазур	Впровадження інноваційних технологій в освітній процес	Удосконалення змісту даного напрямку освіти	Створення умов для практичної реалізації підготовки кваліфікованих фахівців-професіоналів
----------	--	---	---

Підкреслюючи важливі питання професійної підготовки викладачів фізичної культури, науковці зауважують, що педагогічна діяльність вчителя фізичної культури може бути представлена як рішення системи педагогічних завдань на етапі фахової підготовки, але також окреслюють проблемні питання їх професійної підготовки [4; 5; 6; 7; 8; 9]. У цьому ракурсі окремі науковці визнають існування недоліків у формуванні професійно-педагогічної та психологічної відповідності майбутніх фахівців.

Дослідник (и)	Досліджувана проблема	Основні висновки
Н. Белікова	Неефективність сучасної системи освіти	Потреба відчутної оптимізації в системі професійної підготовки та зміна педагогічної парадигми
Л. Котенджи І. Дека С. Бойченко	Застарілість наявних методів і підходів, необхідність розроблення та впровадження сучасних освітніх моделей з фахової підготовки вчителів фізичної культури	Орієнтація на відповідність сучасним освітнім стандартам та вимогам

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ: НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Л. Коновальська С. Кушнірюк	Недостатність профільної підготовки молодого покоління фахівців шкільної освіти; Невідповідність професійної підготовки здобувачів освіти; як результат – їх неконкурентоспроможність на ринку праці	Побудова ефективної освітньої системи
С. Баранов В. Безпалова В. Гриньов А. Мельник О. Шевченко	Недостатність підготовки здобувачів вищої освіти педагогічних спеціальностей	Створення відповідних педагогічних умов: розвиток професійного інтересу, активізація пізнавальної діяльності, вдосконалення спортивно-мистецької майстерності
О. Гнатюк	Актуальність розроблення психолого-педагогічних систем навчання	Створення умов для самореалізації особистості, професійного зростання, духовного становлення та саморозвитку
Л. Рибалко	Модернізація професійного навчання майбутніх учителів фізичної культури	Удосконалення фахової компетентності майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту

Науковцями наголошено, що саме від якісної професійної підготовки вчителів з фізичного виховання залежить здоров'я і ментальний та фізичний розвиток молодого покоління, пріоритет здоров'язбережувального способу життя [4].

Суттєвими з теми дослідження виявляються погляди Грибан Г.П., Тимошенка О.В., Гошко А.М., Скорого О.С. Автори зосереджують увагу на формуванні змісту фізкультурно-оздоровчої діяльності та вважають доцільним враховувати наступні принципи: «наукової цілісності, який вимагає засвоєння окремих видів

спорту, розвитку фізичних якостей, набуття вмінь і навиків як частини загального процесу фізичного виховання; відповідності змісту фізичного виховання майбутній професійній діяльності студентів; єдності змісту фізичного виховання та інших навчальних дисциплін з метою створення у майбутнього фахівця цілісної наукової картини для забезпечення стійкої життєдіяльності; перспективності розвитку знань, практичних і методичних умінь і навиків, мотиваційно-ціннісного ставлення до засобів фізичної культури і спорту з метою дотримання здорового способу життя після закінчення вищого навчального закладу» [5, с. 37].

Враховуючи питання мотиваційно-ціннісного ставлення до обраної спеціальності, та не менш важливим з огляду на тему дослідження, виявляється питання формування у вчителів фізичної культури здоров'язбережувальних компетентностей як провідного напрямку їхньої професійної діяльності. У межах цього питання зауважено, що в галузі фізичної культури здоров'язбережувальна компетентність залежить від викликів сучасності та завдань щодо здоров'я молоді [12]. Акцентовано увагу на зміні оздоровчої парадигми сучасності, змістова сутність якої сьогодні полягає у формуванні ціннісного відношення до здоров'я, його зміцнення і збереження з переорієнтацією особистості на формування культури здоров'язбережувальної поведінки [13]. Також визначено, що міжпредметна інтеграція медико-біологічних дисциплін, зокрема основ здоров'я, біології і фізичного виховання, поєднується в цілісну систему поняття здоров'я та його принципів, знання набувають системності, зокрема у сфері збереження здоров'я [14].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Таким чином, ми можемо сказати, що сучасні зміни в освітньому середовищі, поява нових тенденцій в освітній науці, використання нових технологічних інструментів та освітніх платформ змінює вимоги до компетентності педагога,

його професійних умінь, вимоги щодо підвищення ступеню його самостійності та відповідальності, рівень педагогічної творчості, зокрема на етапі фахової підготовки в галузі фізичної культури. Поступово проаналізовано сучасні аспекти професійної діяльності майбутніх викладачів фізичної культури, які надали змогу актуалізувати питання вдосконалення підходів до професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури за умови розвитку методичної системи навчання в умовах інформатизації освіти та визначення ролі викладача у використанні дистанційних технологій.

Формулювання цілей статті. Ураховуючи актуальність зазначеної тематики, метою статті є деталізований аналіз ролі викладача у використанні сучасних методичних систем в умовах інформатизації освіти, а також вивчення міждисциплінарної інтеграції у викладанні медико-біологічних дисциплін за допомогою дистанційних технологій.

Відповідно до визначеної мети можемо сформулювати такі завдання дослідження:

1. Аналіз переваг міждисциплінарного підходу до викладання медико-біологічних дисциплін, зокрема, як він сприяє формуванню здоров'язберезувальних компетентностей у майбутніх вчителів фізичної культури.
2. Оцінювання розвитку методичної системи навчання в умовах інформатизації освіти за умови дистанційної форми навчання.
3. Визначення ролі викладача та його психолого-педагогічних функцій на етапі професійного підготовлення в умовах дистанційного навчання, включаючи конкретні методики та підходи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасне викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти характеризується впливом інтегративних інновацій, які дозволяють підвищити ефективність освітнього процесу,

розвинути пізнавальні та аналітичні здібності учнів, сформувати особистісні та професійні якості здобувачів вищої освіти. Інноваційним освітнім процесом нині виступає міждисциплінарне поєднання наукових напрямів у сфері професійного навчання. Науковці визначають, що ці зв'язки сприяють підвищенню наукової та практичної професійної підготовки з акцентом на ефективне практичне застосування придбаних знань та вмінь у майбутній професійній діяльності [10; 11; 14].

За умови впровадження міжпредметної інтеграції пріоритет змінюється на активізацію пізнавальної діяльності, враховуючи при цьому питання формування інтегративного стилю мислення. Це створює умови для розвитку професійного мислення, самостійного пошуку достовірної наукової інформації в набутті нових знань, прийняття та реалізації обґрунтованих рішень під час виконання професійних завдань. Відповідно до запропонованих умов у здобувачів вищої освіти розвивається уявлення єдності цілей навчальних дисциплін, їх взаємозв'язку та цілісної картини функціонування людини. Такий підхід до підготовки майбутніх спеціалістів цього профілю має не лише професійне, а й виховне значення, що формує науковий світогляд. Вагомим напрямом міжінтеграційного шляху є активізація творчих засад та самостійності здобувачів вищої освіти під час виконання завдань, що вимагають залучення знань різних дисциплін. Він функціонує за рахунок включення низки послідовно ускладнених способів діяльності, а також різноманітності й варіативності прийомів вивчення взаємопов'язаних дисциплін.

Теорія і практика фізичного виховання та спорту традиційно розвивається на стику медицини, педагогіки, психології та інших наук, збагачуючи змістову сутність предметного поля. У процесі комплексного засвоєння цих дисциплін закладається база для формування професійної здоров'язбережувальної компетентності вчителя фізичної культури. Вона уявляє свого роду фундамент

для подальшого освоєння здобувачами освіти психолого-педагогічного та методичного модулів дисциплін; інтеграційних областей професійної діяльності.

Крім того, в сучасній педагогічній науці натеper активно розвивається науковий напрям – культура здоров'я як відносно самостійне й особливе соціальне явище, як синтез, який утворює нову якість, новий сенс. Сучасні підходи до здоров'я людини та його сутності з точки зору культурології свідчать про визначення феномену здоров'я як цінності людського життя, що розвиває у здобувачів освіти оздоровчі пізнавальні здібності, а здоров'язбережувальне мислення сприяє оволодінню культурологічного пізнання та підвищує якість професійної підготовки [16]; науковцями виділено основні принципи культури здоров'я: механізм «збереження здоров'я», «підвищення резервів здоров'я», установка на здоров'я, котра не з'являється в людини сама собою, а формується в результаті педагогічного впливу [17].

Відповідно, ми можемо вважати культуру здоров'я майбутнього фахівця з фізичного виховання як культурно-оздоровчу грамотність і культурно-оздоровчу готовність, що поєднує пріоритет цінності здоров'я, високої активності з її освоєння та трансляції, глибоких знань про шляхи й засоби ефективного формування, збереження та зміцнення здоров'я молодого покоління в майбутній професійній діяльності, тому формування валеологічної компетентності в майбутніх фахівців з фізичного виховання є необхідною і обов'язковою умовою їх професійної підготовки.

Окрім цього, вирішується й низка супутніх завдань, які також конкретизують характер освоєння професійно значимих умінь: робота з медичною та довідковою літературою; демонстрація конкретних прикладів у сфері застосування знань з медико-біологічної галузі у своїй професійній діяльності; визначення глосарію професійних понять, що перетинаються з предметною галуззю дослідження.

Тому доцільним є гнучкий підхід до організації освітнього процесу з розвиненою методичною системою навчання в умовах інформатизації освіти з використанням інтенсивних сучасних технологій.

На думку сучасних науковців, методична система навчання – це комплекс цілей, змісту, принципів, засобів і методів навчання, що є основою взаємозв'язку вчителя та учнів і гарантує забезпечення відповідного очікуваного результату. Ця система динамічно розвивається та обов'язково повинна бути доповнена самоосвітою педагога [18].

Фактори, що сприяють розвитку методичної системи навчання за умови інформатизації освіти, такі: розвиток інформаційної культури суспільства; підвищення інформаційної підготовки фахівців з фізичної культури та спорту; зміна мотиваційних характеристик майбутніх професіоналів галузі з точки зору впливу інформаційних та комунікаційних технологій; зміна інформаційного забезпечення навчально-виховного процесу в закладах освіти, вдосконалення змісту спортивно-педагогічних дисциплін за допомогою інтерактивних технологій. Крім того, науковцями виокремлено проблеми сучасного освітнього процесу в Україні: проектування та підтримка систем управління дистанційною освітою; недостатність матеріально-технічного забезпечення; невідповідність програмного забезпечення; трудомісткість процесу розроблення відповідного освітнього середовища та удосконалення змісту дисциплін, що викладаються; питання академічної мобільності в міжнародному просторі; постійне вдосконалення інформаційно-цифрової та професійної компетентності науково-педагогічних працівників в організаційно-управлінській діяльності тощо [18].

Аналізуючи тему розвитку методичної системи навчання фахівців фізичної культури та спорту, Тимошенко О.В., Марущак М.О визначають шляхи розвитку, акцентуючи увагу на створенні сучасного навчально-методичного забезпечення викладаємих дисциплін, а саме: використання мультимедійних

дидактичних засобів навчання (використання сценаріїв фрагментів, запис ігрових схем та використання анімації, створення схем презентацій та ін.); електронних підручників та електронних журналів з фізичної культури; застосування новітніх електронних онлайн сервісів та освітніх платформ з використанням якісних тестових завдань для удосконалення системи оцінювання. З метою удосконалення оперативного контролю автори також актуалізують увагу на ефективності застосовання різних гаджетів при розробці методичного забезпечення отриманих результатів [19].

Погоджуючись із вищевказаним, також вважаємо доцільним акцентувати свою увагу на використанні сучасних педагогічних технологій як комплексних інтегративних процесів організації навчальної діяльності.

Багато інтенсивних технологій, що використовуються в освітньому процесі, відносяться до інтерактивних, спрямованих на розвиток особистості учня. Їх концентрація на групову та міжгрупову взаємодію сприяє досягненню взаєморозуміння та співробітництва, отриманню зворотного зв'язку (активно-рольова та тренінгова організація навчання; максимальна включеність у процес взаємодії та активність самих здобувачів освіти, педагогічна фасилітація).

Інтерактивне навчання стимулює набуття знань та вмінь в їх прямій взаємодії з професійним досвідом, використовуючи самостійний шлях отримання інформації різними креативними засобами. Роль самого здобувача освіти, який бере участь в отриманні знань, значно зростає завдяки використанню його загальних ресурсів у пошуку цього знання, його розвитку та трансформації в практичні вміння та навички.

Таким чином, використання методів інтенсивного (інтерактивного) навчання під час підготовки фахівців з фізичної культури дозволяє формувати в них пізнавальні та професійні мотиви й інтереси, розвивати системне мислення,

вивчати колективну розумову та практичну роботу, формуючи соціальні вміння та навички спілкування на основі взаємодії. Крім того, з огляду на сучасні тенденції розвитку інформаційного середовища багато науковців зосереджують свою увагу на використанні інформаційно-комунікаційних технологій, безпосередньо направлених на зміну ролі вчителя, якому необхідно бути готовим до діяльності в системі нової відкритої освіти. Досліджуючи впровадження інноваційних технологій у фізкультурно-оздоровчу та спортивну галузь закладів освіти, О. А. Качан зауважує, що «сучасний педагог повинен досконало володіти знаннями в галузі цих технологій та успішно застосовувати їх на своїх уроках. Учитель, використовуючи сучасні технології, може удосконалювати не лише фізичні якості, а також розвивати творчий потенціал учнів» [20, с. 6]. У свою чергу М. Шкірта, Н. Степчук та І. Шанта у своєму дослідженні: «Професійна підготовка фахівців у галузі фізичної культури і спорту з використанням інформаційно-комунікаційних технологій» наголошують на тому, що це «вирішує найрізноманітніші завдання: повідомлення знань, контроль за ходом їх засвоєння, демонстрація ілюстративного матеріалу як у статиці, так і динаміці; зіставлення біомеханічних характеристик еталонної рухової дії, що виконується спортсменом, учнем або здобувачем вищої освіти; створення навчальних і контрольних програм, курсових і дипломних робіт, моделювання педагогічного і навчально-тренувального процесу тощо» [21, с. 139].

Варіативність використання інформаційно-комунікаційних технологій та методів залежить від прикладного застосування.

Таким чином, навчання та виховання майбутніх педагогів з фізичної культури – це комплексні позитивні кількісні та якісні зміни особистісних якостей здобувачів вищої освіти, що відбулися в цілеспрямовано реалізованому освітньому процесі професійної підготовки.

Відповідно, нині змінюється роль педагога, вимоги до нього спрямовані на досягнення гнучкості та мобільності професійної діяльності. Натепер педагог – це вчений, вихователь; людина, яка постійно перебуває в науковому пошуку, системно займається підвищенням своєї кваліфікації. Професія викладача вищої школи відрізняється багатоаспектністю діяльності, різноманітністю виконуваних ролей. До освітніх ролей викладача відносяться ролі організатора, методиста, дидакта, педагогічного технолога, оратора, аналітика, психолога. Новими ролями викладачів є такі, як консультант, тьютор (помічник), ментор (наставник), модератор, мотиватор, радник, тренер і фасилітатор.

Аналізуючи психолого-педагогічні характеристики сучасної професійної педагогічної діяльності та її ефективного й успішного виконання, можемо запропонувати такі аспекти:

- особистісний аспект професійної діяльності: визначення професійної спрямованості на педагогічну діяльність; успішне виконання професійних завдань, позитивна мотивація, професійний інтерес, повага до професії тощо;
- когнітивний аспект професійної діяльності включає: професійні знання, індивідуальні методики викладання, ефективне використання своїх здібностей, вільне володіння інформацією, відповідність особливостям та інноваціям у професійній діяльності та ін.;
- діяльнісний аспект професійної діяльності характеризує можливості педагога щодо ефективного виконання професійних функцій (продуктивне сприйняття, антиципація, емоційно-вольова саморегуляція, відповідальність, комунікабельність, уміння ділового та професійного спілкування та ін.). Крім того, нині викладач виконує роль координатора та модератора для здобувача освіти, активізує та розкриває його пізнавальні здібності, формує комплексне уявлення явища чи проблеми, які він розглядає, сприяє формуванню ціннісно-

моральних орієнтирів. У цьому контексті проявляються характеристики викладача і психолого-педагогічні складники його професійної діяльності.

Для реалізації роботи із цифровими ресурсами, крім традиційної професійної ефективності, педагогу знадобиться і професійне зростання в галузі цифрових технологій задля ефективної організації освітнього процесу у віртуальному середовищі, вільне володіння наскрізними технологіями, що існують натепер.

До того ж, сучасний педагог закладу вищої освіти повинен бути компетентним у галузі здоров'я та здоров'язбережувальних технологій. Ядром фахової підготовки майбутніх учителів фізичної культури виступає усвідомлення здоров'я як особистої та соціальної цінності, як головної умови повноцінного розкриття та реалізації соціального потенціалу особистості. З огляду на поступове зниження рівня здоров'я населення України, зокрема школярів та молоді, професійна компетентність учителя фізичної культури означає наявність знань та умінь у галузі управління здоров'ям, стає пріоритетною у структурі професійних компетенцій майбутніх фахівців (практичної, соціальної, психологічної, інформаційної, комунікативної).

Висновки. Таким чином, підсумовуючи все зазначене вище, вважаємо, що пріоритетною умовою підготовки конкурентоспроможного вчителя фізичної культури є успішне засвоєння здобувачами освіти фахових дисциплін в їх взаємозв'язку та послідовності. Міжпредметна інтеграція як самостійний стимул пізнавального інтересу майбутніх фахівців у галузі фізичної культури та спорту перебудовує процес навчання: удосконалює зміст матеріалу, спрямовує пошукову активність освітньої діяльності, допомагає та орієнтує здобувачів вищої освіти на адекватне сприйняття, аналіз та раціональну спроможність оцінювання отриманих результатів, сприяє формуванню власної думки.

Використовуючи опору на міжпредметну інтеграцію, викладач включає здобувачів вищої освіти до активної навчально-дослідницької діяльності, зокрема в галузі здоров'я та його збереження.

Розвиток методичної системи навчання в умовах інформатизації освіти є складним і багатогранним процесом. Поява в арсеналі педагогіки інноваційних навчальних технологій та освітніх платформ оновлює організацію освітнього процесу, вдосконалює реалізацію навчання з більшою мірою використання дидактичних можливостей цього середовища та набуває нових обрисів.

З точки зору психолого-педагогічних аспектів професійної діяльності сучасний педагог повинен володіти не тільки професійною компетентністю, але і здоров'язбережувальною, що проявляється в його здатності та готовності до здоров'язбережувальної діяльності, заснованої на інтеграції знань та досвіду, володіти інноваційними стратегіями, комунікативними та організаційними навичками і бути гнучким до відповідних змін змісту й умов професійної діяльності.

Таким чином, можемо сказати, що зміни, які відбуваються в освітньому середовищі, характеризуються глобальністю та суттєвістю, але значущість викладача вищої школи залишається високою, змінюється тільки його психолого-педагогічний портрет, а роль в освітньому процесі трансформується, доповнюється новими видами діяльності.

Список використаних джерел

1. Сакун А. В., Кивлюк О. П., Нестерова М. О. Процеси гуманізації та гуманітаризації освіти: монографія. Київ: КНУТД, 2020. 176 с. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/17089/2/PGGO_mono_2020.pdf (дата звернення: 18.03.2024).

2. Вікторенко І., Горобець Л. Нові професійні ролі та функції сучасного вчителя в контексті концепції нової української школи. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2019. № 11. С. 93–106. URL: <https://doi.org/10.31865/2414-9292.11.2019.197377> (дата звернення: 18.03.2024).
3. Атаманюк С. І. Підготовка майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання інноваційних видів рухової активності: методологічна основа. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2022. Т. 10, № 3. С. 6–15. URL: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol10i3-001> (дата звернення: 18.03.2024).
4. Рибалко Л. Напрями модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури та спорту в умовах воєнного стану. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2024. Випуск 3К (176). С. 404-409. URL: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K\(176\).89](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).89) (дата звернення: 19.03.2024).
5. Грибан Г.П., Тимошенко О.В., Гошко А.М., Скорий О.С. Педагогічне конструювання та проектування фізкультурно-оздоровчого процесу студентів в умовах модернізації системи фізичного виховання. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2017. № 4 (85). С. 35-39. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/20641> (дата звернення: 19.03.2024).
6. Белікова Н. О. Сучасні тенденції професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт*. 2013. Вип. 112(2). С. 52–56. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/7881/1/Bielicova.pdf> (дата звернення: 19.03.2024).
7. Котенджи Л., Дека І., Бойченко С. Модернізація процесу підготовки викладачів фізичного виховання у вищих навчальних закладах України: стандарти, інноваційні моделі. *Академічні візії*. 2023. № 17. URL:

<https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/267> (дата звернення: 19.03.2024).

8. Коновальська Л., Кушнірюк С. Основні напрямки модернізації професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в контексті світових тенденцій розвитку вищої освіти. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2019. № 3(110). С. 279–281. URL: https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/26828/Konovalskaya_Kushniruk.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 18.03.2024).

9. Мазур К. Розвиток системи професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання у вищих навчальних закладах. *Scientific Collection «InterConf»*. 2022. № 138. С. 432–435. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/2109> (дата звернення: 18.03.2024).

10. Шевченко О., Мельник А. Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності. URL: https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Bernatova8/subor/Shevchenko_Melnik.pdf (дата звернення: 20.03.2024).

11. Гнатюк О. В. Формування здоров'язберезувальної компетентності у здобувачів освіти в сучасних умовах навчання. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/728357/1/Текст.pdf> (дата звернення: 20.03.2024).

12. Проценко А., Гарбар Д. Здоров'язберігаюча компетентність як складова професійної діяльності майбутнього вчителя фізичної культури. *Теорія і методика професійної освіти*. 2024. Вип. 67. Том 2. С. 163-167. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2024/67/part_2/35.pdf (дата звернення: 20.03.2024).

13. Полежаєва О., Мовмига Н. Формування основ культури здоров'я та самозберезувальної поведінки молоді в системі вищої професійної освіти. *Наука*

і техніка сьогодні. Серія: Педагогіка. 2023. № 8 (22). С. 164-178. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-8\(22\)-163-177](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-8(22)-163-177) (дата звернення: 18.03.2024).

14. Баглаєнко Н., Козир Н., Присухіна В. Формування здоров'язберігаючих компетентностей учнів через міжпредметні зв'язки. *Вісник науки і освіти. Серія: Педагогіка. 2023. № 7 (13). С. 384-403. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-7\(13\)-384-403](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-7(13)-384-403) (дата звернення: 18.03.2024).*

15. Ксьонз І., Гриценко Є., Пилипюк Є., Овчар О. Міждисциплінарний підхід та наступність у викладанні фундаментальних та клінічних дисциплін у сучасній медичній освіті. *Вісник проблем біології і медицини. 2023. Вип. 2 (169) (додаток). С. 61-62. URL: <https://vpbim.com.ua/wp-content/uploads/2023/06/169-min-37.pdf> (дата звернення: 19.03.2024).*

16. Мовмига Н., Полежаєва О. Роль валеологічної компетентності як основи культури здоров'я та здоров'язбережувальної поведінки молоді в системі вищої професійної освіти. *Актуальні питання у сучасній науці. Серія: Педагогіка. 2023. № 7(13). С. 442-455. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-7\(13\)](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-7(13)) (дата звернення: 21.03.2024).*

17. Алексеєва С., Дяченко-Богун М. Сучасні підходи до побудови методичної системи навчання біології. *Естетика і етика педагогічної дії. 2023. Вип. 27. С. 241-250. URL: <https://doi.org/10.33989/2226-4051.2023.27.282154> (дата звернення: 21.03.2024).*

18. Гром'як М., Карабін О. Дистанційне навчання в освітньому процесі ЗВО: аналіз, проблеми, практичний досвід. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи: матеріали IV Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (м. Тернопіль, 7–8 листопада, 2019). Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2019. 208 с. URL:*

http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/14445/1/Hromiak_Karabin.pdf (дата звернення: 21.03.2024).

19. Тимошенко О.В., Марущак М.О. Використання інфо-комунікаційних технологій у процесі фізичного виховання учнівської та студентської молоді. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2018. № 3 К (97). С. 544-548. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/21880> (дата звернення: 21.03.2024).

20. Качан О. А. Упровадження інноваційних технологій у фізкультурно-оздоровчу та спортивну діяльність закладів освіти: навчально-методичний посібник. Слов'янськ: Витоки, 2017. 138 с. URL: <https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/handle/123456789/3012> (дата звернення: 21.03.2024).

21. Шкірта М., Степчук Н., Шанта І. Професійна підготовка фахівців у галузі фізичної культури і спорту з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*. 2022. № 2 (29). С. 138-143. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/56272/1/138-143.pdf> (дата звернення: 21.03.2024).

22. Гнатюк О. В. Формування здоров'язберезувальної компетентності у здобувачів освіти в сучасних умовах навчання. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/728357/1/Текст.pdf> (дата звернення: 18.03.2024).